

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Přezkum zprávy o vztazích mezi propojenými osobami znalcem

Zpráva o vztazích mezi propojenými osobami, kterou zpracovává statutární orgán ovládané osoby podle ustanovení § 66a odst. 9 zákona č. [513/1991](#) Sb. obchodního zákoníku, v platném znění („obchodní zákoník“), je důležitým dokumentem, který má společníkům či členům ovládané osoby poskytnout informaci o tom, jakým způsobem využívá ovládající osoba svého vlivu na ovládané osobě a zda ovládané osobě nevznikla v důsledku vlivu ovládající osoby újma. Tento článek pojednává o tom, za jakých předpokladů se mohou společníci ovládané osoby domáhat jmenování znalce, který by zprávu o vztazích mezi propojenými přezkoumal, jakož i o průběhu řízení o jmenování znalce a právech a povinnostech zúčastněných stran, a to dle současné právní úpravy i zákona o obchodních korporacích.

Obecně ke zprávě o vztazích

Zprávu o vztazích mezi propojenými osobami („**zpráva o vztazích**“), za něž obchodní zákoník považuje ovládající a ovládanou osobu, jakož i všechny osoby ovládané stejnou ovládající osobou, je v případě neexistence ovládací smlouvy povinen vypracovat statutární orgán každé ovládané osoby, tedy takové společnosti či družstva, na jejichž řízení či podnikání má rozhodující vliv jiná osoba (fyzická či právnická). To samozřejmě platí za předpokladu, že mu jsou ovládající osoby či osoby touto osobou ovládané známy. Zpráva o vztazích musí být vypracována ve lhůtě 3 měsíců od skončení účetního období ovládané osoby a statutární orgán je povinen v ní uvést veškeré vztahy mezi propojenými osobami uskutečněné v posledním účetním období, jakož i údaj o tom, zda ovládané osobě vznikla kvůli vlivu ovládající osoby újma a jakým způsobem byla tato újma uhrazena.[1] Obsahem zprávy o vztazích je tedy popis těch vztahů uvnitř podnikatelského seskupení, jejichž účastníkem je ovládaná osoba, která zprávu o vztazích zpracovává.

Má-li ovládaná osoba povinnost vypracovat výroční zprávu, musí být zpráva o vztazích připojena k výroční zprávě a spolu s ní i založena do sbírky listin ovládané osoby. Není-li výroční zpráva sestavována, zakládá se zpráva o vztazích do sbírky listin samostatně. Všichni společníci či členové (dále jen „**společníci**“) ovládané osoby musí mít možnost se se zprávou o vztazích seznámit ve stejné lhůtě a za stejných podmínek jako s účetní závěrkou. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu ČR (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 29 Odo 601/2004) vyplývá, že zpráva o vztazích není schvalována spolu s účetní závěrkou a její případná neúplnost nebo její nedostatečné přezkoumání dozorčí radou či auditorem není důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady či obdobný orgánu o schválení účetní závěrky.

Přezkum zprávy o vztazích dozorčí radou a auditorem

Obchodní zákoník upravuje několik způsobů přezkoumání zprávy o vztazích či správnosti údajů v ní uvedených. Zprávu o vztazích je předně povinna přezkoumat dozorčí rada či jiný dozorčí orgán ovládané osoby a s výsledky svého stanoviska ke zprávě o vztazích seznámit valnou hromadu či jiné obdobné shromáždění společníků ovládané osoby. Podléhá-li účetní závěrka ovládané osoby ověření auditorem, je auditor povinen ověřit i správnost údajů uvedených ve zprávě o vztazích. Rozdíl mezi přezkoumáním zprávy o vztazích dozorčí radou a auditorem je v rozsahu ověřování údajů uvedených ve zprávě o vztazích – zatímco auditor přezkoumává správnost údajů uvedených ve zprávě o vztazích, dozorčí rada či jiný dozorčí orgán by měl přezkoumat nejen správnost údajů, ale též jejich úplnost, a to zejména s ohledem na široký přístup členů dozorčí rady k informacím o ovládané osobě.[2]

Přezkum zprávy o vztazích znalcem

Za určitých podmínek může být zpráva o vztazích přezkoumána i znalcem jmenovaným soudem. Jedná se o další prostředek kontroly správnosti a úplnosti zprávy o vztazích, který se však uplatní jen ve výjimečných případech stanoveným obchodním zákoníkem.

Právo požádat soud, aby jmenoval znalce pro účely přezkoumání zprávy o vztazích, mají podle ustanovení § 66a odst. 11 obchodního zákoníku všichni společníci ovládané osoby, avšak pouze je-li splněn alespoň jeden z následujících předpokladů:

- (i) auditor uvede ve své zprávě o přezkoumání zprávy o vztazích výhrady ke zprávě o vztazích;
- (ii) dozorčí rada či jiný dozorčí orgán uvede ve svém stanovisku ke zprávě o vztazích výhrady ke zprávě o vztazích; nebo
- (iii) zpráva o vztazích obsahuje informaci o tom, že ovládané osobě vznikla újma a že tato újma nebyla ovládající osobou uhrazena ani nebyla uzavřena dohoda o jejím uhrazení.

Není-li alespoň jeden z výše uvedených předpokladů splněn, nejsou společníci ovládané osoby oprávněni podat návrh na jmenování znalce pro přezkoumání zprávy, resp. takovýto návrh by byl soudem zamítnut.

To však neplatí v případě akciové společnosti. Minoritní akcionáři, kteří vlastní alespoň 3% akcií společnosti se základním kapitálem vyšším než 100 mil. Kč, resp. alespoň 5% akcií společnosti se základním kapitálem nižším nebo rovným 100 mil. Kč, totiž mohou podle ustanovení § 182 odst. 3 obchodního zákoníku požádat soud, aby jmenoval znalce pro přezkoumání zprávy o vztazích, jsou-li pro to závažné důvody, a to i když nejsou splněny výše uvedené předpoklady.

Účelem ustanovení § 182 odst. 3 obchodního zákoníku je zajistit ochranu ovládané osoby, a tedy i jejích akcionářů, před majetkovou újmou, která by mohla ovládané osobě vzniknout v důsledku neoprávněných zásahů ovládající osoby do jejího hospodaření, popřípadě v důsledku toho, že ovládající osoba majetkovou újmu vzniklou z takových zásahů včas neuhradila ani neuzavřela smlouvu o její úhradě (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 371/2005).

Existence závažných důvodů pro přezkoumání zprávy o vztazích je však v tomto případě podmínkou sine qua non jmenování znalce pro přezkoumání zprávy o vztazích. Obchodní zákoník však tyto závažné důvody nikterak nespécifikuje ani nevyjmenovává. Soudní praxe dovodila, že posouzení, jaké důvody lze považovat za závažné, se odvíjí od účelu, pro který je právo přezkumu zprávy minoritním akcionářům přiznáno. Takovýmto závažným důvodem pak mohou bezpochyby být důvodné a vážné pochybnosti o správnosti konstatování uvedeného ve zprávě o vztazích, že ze smlouvy uzavřené mezi propojenými osobami nevznikla ovládané osobě újma (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3887/2008). Bude tedy vždy záležet na skutkových okolnostech konkrétního případu, zda bude namítaný důvod přezkumu zprávy o vztazích dostatečně závažným důvodem pro to, aby soud znalce

pro přezkoumání zprávy skutečně jmenoval. Rozhodujícím faktorem přitom bude vždy otázka vzniku újmy ovládané osobě.

Společník musí požádat soud o jmenování znalce pro přezkum zprávy o vztazích do jednoho roku od zveřejnění zprávy o vztazích ve sbírce listin ovládané osoby, jinak jeho právo zaniká. Místně příslušným soudem je soud, v jehož obvodu je sídlo společnosti, věcně příslušným soudem je krajský soud. Účastníky řízení o jmenování znalce budou vždy navrhovatel, tedy příslušný společník, ovládaná osoba a navrhovaný znalec. Přestože na jmenování a odměňování znalce platí obdobně ustanovení § 59 odst. 3 obchodního zákoníku, 15 denní lhůta pro jmenování znalce uvedená v tomto ustanovení se neuplatní, neboť soud je v řízení o jmenování znalce pro přezkoumání zprávy o vztazích povinen nařídit jednání a provést potřebné dokazování. Odměnu za zpracování znaleckého posudku hradí ovládaná osoba a stanoví se dohodou mezi ní a jmenovaným znalcem. V případě neshody na výši odměny určí odměnu znalce soud.

Soudní praxe dovodila, že úkolem znalce jmenovaného pro přezkoumání zprávy o vztazích, je ověřit, zda je přezkoumávaná zpráva o vztazích správná, pravdivá a úplná, a splňuje tedy podmínky ustanovení § 66a odst. 9 obchodního zákoníku, neboť pouze na základě takto zpracované zprávy mohou společníci posoudit, zda společnosti (ovládané osobě) vznikla v důsledku zásahů ovládající osoby škoda, a případně se domáhat její úhrady. Aby mohl znalec tento svůj úkol splnit, musí mít při podání znaleckého posudku k dispozici stejné podklady, jaké měl k dispozici statutární orgán při zpracování zprávy o vztazích. Bez takovýchto podkladů by totiž nebyl schopen správnost, pravdivost a úplnost zprávy o vztazích posoudit (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3887/2008).

Pokud tedy soud rozhodne o jmenování znalce pro účely přezkoumání zprávy o vztazích, musí vždy současně uložit společnosti (ovládané osobě) povinnost poskytnout znalci veškerou potřebnou součinnost. Neposkytne-li však ovládaná osoba bez zbytečného odkladu znalci podklady a součinnost potřebné pro přezkoumání zprávy o vztazích, není znalec povinen ani oprávněn domáhat se jejich poskytnutí soudní cestou. To může učinit pouze společník, na jehož návrh byl znalec ustanoven, a to návrhem na výkon rozhodnutí podle ustanovení § 351 občanského soudního řádu (k tomu blíže viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 1600/2005 či 29 Odo 371/2005).

Ovládaná osoba musí znalci poskytnout nezbytné podklady i tehdy, pokud by byly předmětem obchodního tajemství. I v tomto případě totiž platí, že znalec, který se při zpracování znaleckého posudku seznámil s obchodním tajemstvím, je povinen je zachovat.

O výsledcích přezkoumání správnosti, pravdivosti a úplnosti předmětné zprávy o vztazích vypracuje jmenovaný znalec zprávu, ve které musí podle mého názoru uvést (za předpokladu zachování obchodního tajemství ovládané osoby), zda zpráva o vztazích obsahuje veškeré náležitosti požadované obchodním zákoníkem a zda ovládané osobě nevznikla kvůli opatřením ovládající osoby újma, která nebyla uhrazena, resp. o způsobu její úhrady nebyla uzavřena dohoda. S obsahem zprávy znalce musí být seznámeni všichni společníci ovládané osoby, a to zpravidla na nejbližším zasedání valné hromady či jiného obdobného shromáždění společníků.[3] Znalecká zpráva o přezkoumání zprávy o vztazích pak může společníkům sloužit jako podklad pro požadování náhrady škody podle ustanovení § 66a odst. 14 obchodního zákoníku.

Závěrem je nutno zmínit, že přezkum zprávy o vztazích se neuplatní v případě, že ovládající osoba je jediným společníkem ovládané osoby, jakož i v případě, kdy ovládajícími osobami jsou všichni její společníci, kteří jednájí ve shodě.

Zpráva o vztazích a její přezkum podle nového zákona o obchodních korporacích

Úprava zprávy o vztazích a jejího přezkumu obsažená v ustanovení § 82 a násl. zákona č.

[90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) („ZOK“) navazuje na současnou právní úpravu, avšak obsahuje i některé podstatné rozdíly. ZOK předně detailněji popisuje a rozšiřuje počet povinných náležitostí zprávy o vztazích a nově např. ukládá statutárnímu orgánu ovládané osoby povinnost zhodnotit výhody a nevýhody plynoucí ze vztahů mezi propojenými osobami a uvést, zda převládají výhody nebo nevýhody a jaká z toho pro ovládanou osobu plynou rizika. Nebude-li mít statutární orgán k dispozici potřebné informace pro vypracování zprávy o vztazích, bude muset tuto skutečnost ve zprávě o vztazích s vysvětlením uvést. Zprávu o vztazích bude nadále přezkoumávat kontrolní orgán ovládané osoby, přičemž zjistí-li, že zpráva obsahuje vady, je nově povinen vyzvat statutární orgán k její nápravě.

ZOK však přináší velmi významné změny, pokud jde o právo společníků navrhnout soudu, aby jmenoval znalce pro účely přezkumu zprávy o vztazích. Toto právo bude mít nově každý kvalifikovaný společník společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti[4], který se bude domnívat, že zpráva o vztazích nebyla vypracována řádně. Právo společníků domáhat se jmenování znalce je tedy výrazně rozšířeno, neboť do budoucna již nebude nutné prokazovat závažné důvody pro jmenování znalce, nýbrž pro jmenování znalce postačí pouze domněnka společníka, že zpráva o vztazích nebyla vypracována řádně. Všem společníkům, tedy nikoliv pouze kvalifikovaným společníkům, pak zůstává zachováno právo domáhat se jmenování znalce pro účely přezkumu zprávy o vztazích v případě, že ve zprávě o vztazích je uvedena informace o tom, že ovládané osobě vznikla újma, která nebyla nebo nebude vyrovnána, jakož i v případě, kdy jsou ve stanovisku kontrolního orgánu ke zprávě o vztazích uvedeny výhrady k věrohodnosti a správnosti zprávy o vztazích. Návrh na jmenování znalce mohou společníci, resp. kvalifikovaní společníci podat do jednoho roku poté, co se o obsahu zprávy o vztazích dozvěděli nebo se s jejím obsahem mohli seznámit.

S ohledem na změnu předpokladů pro jmenování znalce soudem se výrazně zkrátí i délka řízení o návrhu na jmenování znalce, neboť ZOK nově stanoví, že o návrhu na jmenování znalce je soud povinen rozhodnout do 15 dnů ode dne doručení návrhu, jinak platí, že navrženého znalce schválil. Povinnost ovládané osoby poskytnout znalci potřebnou součinnost pro vypracování znaleckého posudku, zejména mu poskytnout všechny potřebné podklady a informace ve formě požadované znalcem, nově vyplývá přímo ze ZOK. Znalec je povinen doručit znalecký posudek soudu a příslušné ovládané osobě, a se závěry znaleckého posudku (nikoliv se znaleckým posudkem samotným) seznámit i navrhovatele.

ZOK rovněž nově podrobně upravuje lhůtu pro vypracování znaleckého posudku, který je znalec povinen vypracovat ve lhůtě uvedené v rozhodnutí soudu o jmenování znalce, jinak do jednoho měsíce od svého jmenování. Tato lhůta však začne běžet až v okamžiku, kdy ovládaná osoba poskytne znalci potřebné podklady.

Významnou novinkou je i možnost soudu na návrh ovládané osoby rozhodnout, že odměnu znalce za vypracování znaleckého posudku a účelně vynaložené náklady spojené s vynaložením znaleckého posudku ponese navrhovatel, a to pokud ze znaleckého posudku vyjde najevo, že zpráva o vztazích byla vypracována řádně a návrh na její přezkoumání byl zjevně zneužívající.

Závěr

Jak je patrné ze srovnání současné právní úpravy přezkumu zprávy o vztazích znalcem s novou právní úpravou dle ZOK, od 1. ledna 2014 se přezkum zprávy o vztazích znalcem jmenovaným soudem výrazně zjednoduší a stane se tak účinnějším nástrojem kontroly minoritních společníků nad opatřeními prováděnými ovládající osobou. Otázkou však je, zda vzhledem k široké možnosti minoritních společníků domáhat se přezkumu zprávy o vztazích znalcem nebude tento institut zneužíván k šikanózním návrhům ze strany minoritních společníků. Tomuto by však měla zabránit právě možnost soudu přenést povinnost úhrady odměny znalce na navrhovatele. Zda se však tento

institut uplatní v praxi, ukáže až čas.

Mgr. Petra Eliášová,
advokátní koncipientka

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

[1] Obsah zprávy o vztazích stanoví § 66a odst. 9 obchodního zákoníku. Ve zprávě o vztazích musí být uvedeny zejména smlouvy uzavřené mezi propojenými osobami, jiné právní úkony učiněné v zájmu těchto osob, všechna ostatní opatření učiněná v zájmu či na popud těchto osob, protiplnění, které bylo ovládané osobě poskytnuto, výhody a nevýhody přijatých opatření a údaj o tom, zda ovládané osobě vznikla újma a údaj o její úhradě, resp. o tom, zda byla uzavřena smlouva o této úhradě.

[2] Viz Černá S.: Faktický koncern, ovládací smlouva a smlouva o převodu zisku, Praha 2002, LINDE Praha a.s., str. 85.

[3] Ibid, str. 89.

[4] V případě společnosti s ručením omezeným se jedná o společníky, jejichž vklady dosahují alespoň 10% základního kapitálu nebo 10% podílu na hlasovacích právech, a v případě akciové společnosti se jedná o akcionáře, kteří vlastní alespoň 3% akcií společnosti se základním kapitálem vyšším než 100 mil. Kč, alespoň 5% akcií společnosti se základním kapitálem nižším nebo rovným 100 mil. Kč a alespoň 1% akcií společnosti se základním kapitálem vyšším nebo rovným 500 mil. Kč.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)

- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení – nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)